

NEZMAR

Časopis ZŠ Skýcov

školský rok 1997/98

Vedomostný test

V tomto vedomostnom teste si môžete preskúšať svoje znalosti z rôznych oblastí života. (Niektoré otázky boli aj v teste v súťaži MISTER ZŠ Skýcov 1997/98) Takže, zober rozum do hrsti a ideme na to. Na test máš 8 minút.

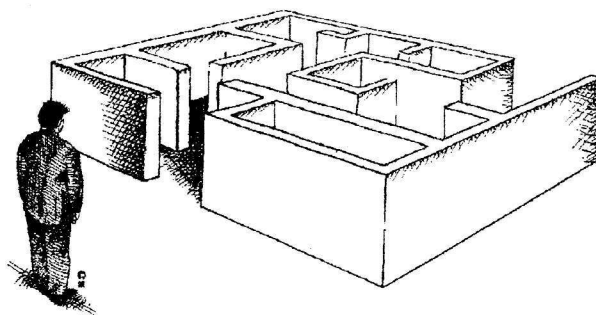
Zakrúžkuj správnu odpoveď

1. Čo je ária ?

- a) skladba pre sólový spev s hudobným doprovodom
- b) ávia so zabudovaným príviesom
- c) združenie maďarských priemyselníkov

2. Čo je eukalyptus ?

- a) praveký jašter - mäsožravec
- b) grécky boh spravodlivosti
- c) strom s voňavými listami

3. Čo je inštrukcia ?

- a) návod ako čo urobiť, poučenie
- b) záchranná brzda v električke
- c) únava

4. Kto bol Ezop ?

- a) španielsky kráľ
- b) grécky bájkar
- c) dobyvateľ juhozápadnej časti Afriky

5. Čo je Keňa ?

- a) orientálne jedlo
- b) druh voňavého oleja
- c) štát východnej Afriky

6. Čo je kondícia ?

- a) telesný alebo duševný stav, rozpoloženie
- b) výcvik psov
- c) obdobie zatmenia mesiaca

7. Čo je smog ?

- a) cigaretový dym
- b) zmes hmly a priemyselných výparov v ovzduší
- c) letný vietor

Fašiangy, Turíce, Veľká noc príde ...

Kto by nepoznal túto pesničku !

FAŠIANGY – sa začínajú od Troch kráľov (6.január) a končia Popolcovou stredou. Je to čas zábav, veselia a svadieb. Vyvrcholením v minulosti boli posledné dni pred Popolcovou stredou. Mládenci vyobliekaní v krojoch chodia po dedine so spevom. Na ražeň im gazdinky dávali slaninku, do košíka vajcia. Večer sa konali zábavy. V utorok pred polnocou sa pochovávala basa.

POPOLCOVÁ STREDA – nazývaná aj škaredá streda. Ňou sa začínal 40 – dňový pôst, ktorý trval do Veľkej noci.

KVETNÁ NEDEĽA – 6. pôstna nedeľa podľa Biblie v tento deň vstúpil Ježiš do Jeruzalema. V chrámoch sa svätia bahniatka, ktoré si kresťania odnášajú do svojich príbytkov.

ZELENÝ ŠTVRTOK – je dňom Poslednej večere, keď Judáš, jeden z učeníkov, zradil Ježiša v Getsemanskej záhrade.

VEĽKÝ PIATOK – v tento deň bol Ježiš ukrižovaný na Golgote. V kostole sa spievajú pašie. Je to jediný deň v roku, keď sa v kostoloch neslúži svätá omša.

BIELA SOBOTA – u nás je tradíciou robiť Boží hrob, kde je uložený kríž s ukrižovaným Ježišom.

Azda najviac očakávaným dňom týchto sviatkov je **Veľkonočný pondelok**. V tento deň chodia chlapi a muži oblievať ženy a dievčatá, ktoré im za odmenu dávajú čokoládové vajíčka a maľované kraslice.

Viete prečo na Veľkonočný pondelok polievajú chlapi dievčatá ?

Keď Ježiša pochovali, ženy ho išli natierať voňavými masťami. Keď prišli k jeho hrobu, kameň bol odvalený. Vošli dnu, ale Ježiša nenašli. Táto zvesť sa

rýchlo rozšírila. Okolo hrobu sa zhromaždilo veľa ľudí. Vojaci chceli, aby sa rozišli, lenže ľudia ich neposlúchli, preto ich vojaci začali oblievať vodou.

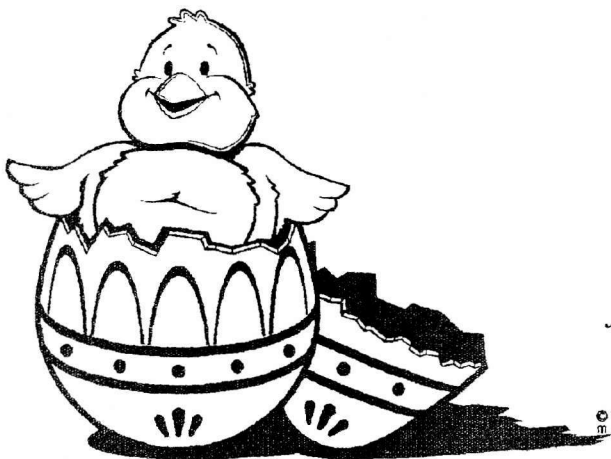
Tento zvyk sa traduje až dodnes.

Veľkonočné sviatky sú zvestovaním jari. Príroda sa prebúda, zo zelenej trávy dvíhajú hlávky prvé jarné kvety...

Na záver prajeme všetkým našim čitateľom radostné prežitie veľkonočných sviatkov a

čitateľkám veľa oblievačov i šibačov.

M. Rajnohová a Z. Komárová 8. trieda

Tetička, tetička dajte nám vajíčka ...

sú vajíčka prvým chodom. Varia sa vo vode s cibuľovou šupinou. Dostanú tmavohnedú farbu. Gazda ich rozdeľuje medzi členov rodiny. Spoločné jedenie predstavuje súdržnosť rodiny, zdravie a ochranu pred zlými silami.

Vyfúknutými vajíčkami sa počas Veľkej noci zdobia príbytky a vešajú sa na vetvičky.

Vajíčka neodmysliteľne patria k polievačkám a šibačkám. Sú odmenou pre šibačov a polievačov. Ich zdobenie má v mnohých kútoch Slovenska bohatú tradíciu. Na zdobenie kraslíc

sa využívajú rôzne ozdobovacie techniky : voskovanie, batikovanie, vyškrabovanie, oblepovanie a podobne. Aj keď ich v súčasnosti často nahrádzajú čokoládové vajíčka i kinder vajcia, kraslice zostali symbolom jari, sú dôkazom tvorivosti nášho ľudu.

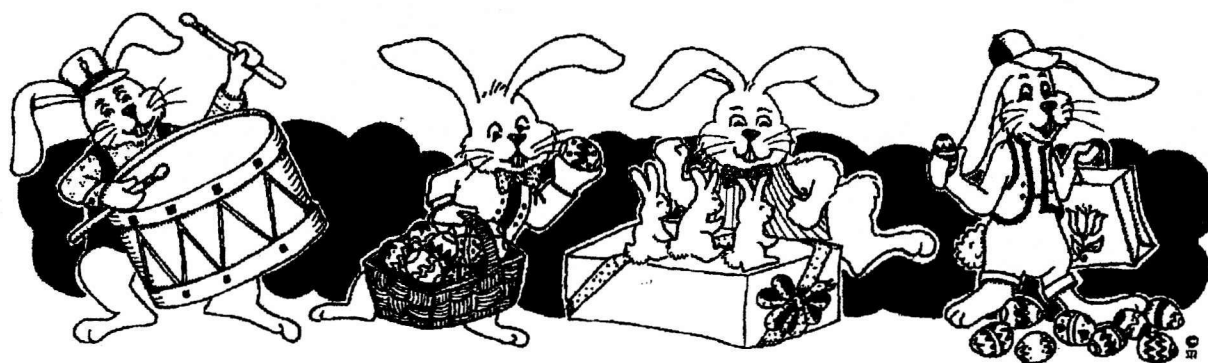
Vajíčko je neodmysliteľnou súčasťou ľudového zvykoslovia. Často sa objavuje vo zvykoch najmä veľkonočných sviatkov.

Malo zabezpečiť prosperitu gazdovstva, šťastia, zdravia a ochranu.

Po dlhom pôste sa veľká pozornosť venovala príprave jedál. Pri veľkonočnom obede

Jana Zrastáková 8. trieda

Jar

Velká noc už přichádza,
 příroda sa prebúdzá.
 Utáci v stromoch mudrujú,
 aj brdlíčky cukrujú.

Proé krásne kvietky jari,
 veru sa im dobre darí.
 Snežienky ich voláme,
 mamičkám ich trháme.

Jar sa nám už prebúdzá,
 stromy, kvety zobúdzá.
 Líuky krásne zelené,
 ošetko je už zmenené.

Simona Novácka 6.tr.

Jar

Keď sa ráno zobudíme,
 tak sa veľmi potešíme.
 Slniečko sa smeje, žiari,
 rozdáva smiech po choťári.

Budia sa už jarné kvietky
 rozkoitnuté sú už ošetky.
 Máme veľkú radosť z nich,
 ozdobíme nimi byt.

Ľubomír Hošťovecký 5.tr.

Jar

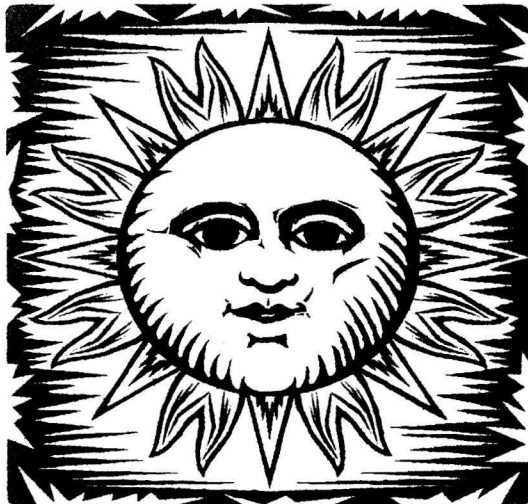
Dobrý deň, pani Jar!
 Ako sa vy máte?
 Po dlhej chladnej zime
 už znovu vykúkate.

Prebúdzate prírodu,
 kvety, potok i vodu.
 Rybičky už plávajú
 a potoky spievajú.

Proé kvietky koitnú,
 zima sa už lúči.
 Slnko lepšie breje,
 ošetko koitne, puči.

Vladimír Ondrejka 6.tr.

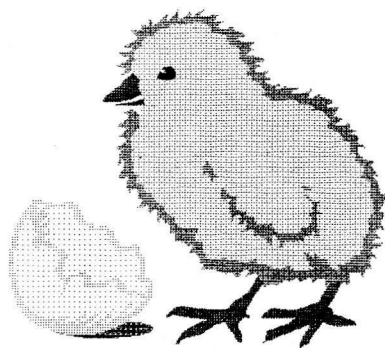

Snežienka

Keď teplý vietor zafúka,
snežienka zo zeme vykúka.
Poteší každého z nás,
neškodí jej ani mráz.
Netrhajte deti kopty,
nech sa z nich tešia ošetci.
V záhradke oždy tešia nás
rozvooniaujú celý čas.

Martin Foltán 5.tr.

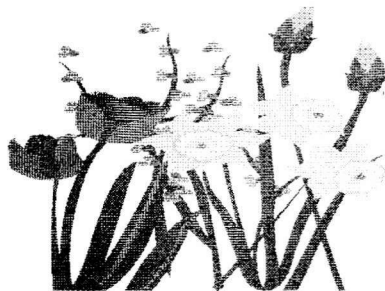
Skýcov
Skýcov je dedina,
dobrá ako moja mamina.
Slniečko sviety,
tešia sa deti.

Lukáš Žikaoský 2.roč.

Jarná vôňa

Keď sa ráno zobudím,
slniečko už sviety.
Pošteklí ma po toári
budi ošetky deti.
Zobudí aj zvieratká
do jarného rána.
Medveďa i jazveca
pošteklí hned z rána.

Zuzana Havranová 5.tr.

Čakáme na jar

Pani Zima zatvor doere,
zimy bolo dost'.
Otvoríme okná Jari
ošetkým pre radosť.

Na stráni slnečnej
vonia fialôčka,
kuriatko žltučké
ovyvaľuje očká.

Zajačik, búsaľko,
kozliatko, káčatko
ošetci sa už tešia
na teplé slniečko.

Peter Drienovský 5.tr.

Skýcov

Ešte som len žiačka malá
na Skýcove bývam rada.
Jarné líce slnka sa ligocú,
na našu dedinu prekrásnu.

Katka Gajdošová 2.roč.

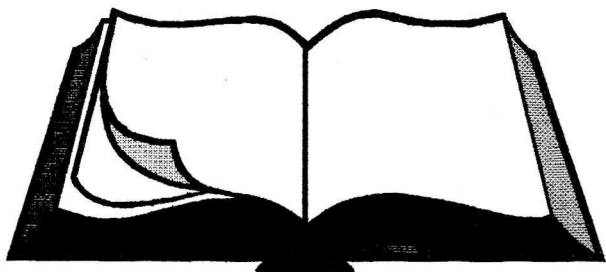
Skýcov

Skýcov, to je moja obec,
je to obec ako v raji.
Ľuďom sa tu dobre darí,
tu sa dá brať ako v raji.

Riško Zoolenský 2.roč.

MAREC - mesiac knihy

Moja oblúbená knižka

Všetky knihy, ktoré doma mám, sú uložené v mojej malej knihovničke. Len jedna jediná spáva pod mojím vankúšom. Je to moja oblúbená rozprávková knižka *Snehulienka a sedem trpaslíkov*. Napísal ju Walt

Disney. Táto kniha je mojou dobrou kamarátkou. Často dostávam knihy ako darček, na Vianoce, na narodeniny, meniny a rôzne iné sviatky. Keď budem ja zarábať, tiež budem kupovať knihy ako darček mamičke. Moja mamička tiež veľmi rada číta. Prečítala všetky moje knihy. Potom sa o nich rozprávame. Naposledy som dostala dievčenský román *Celia*. Tento román bol aj sfilmovaný. Ale viac sa mi páčila kniha. Mamička mi síce už ponúkla na čítanie viac dievčenských románov, ale mne sa ešte aj tak najviac páčia rozprávky, ako je tá odložená pod vankúšom *Snehulienka a sedem trpaslíkov*.

Natália Pavkovová 4. ročník

Moja oblúbená kniha

Naším najlepším spoločníkom na voľné chvíle je kniha.

Už od malička som vyrastala pri rozprávkach. Buď mi ich čítala mamina alebo sestra. Teraz si ich viem prečítať sama. Čítam ich rada, pretože aspoň v nich môžem snívať. Snívam o tom, že som vílou, ježibabou, alebo zakliatou princeznou. Niektoré rozprávky nekončia dobre. Ja mám rada tie, ktoré majú dobrý koniec. Doma mám veľa rozprávkových knižiek, ktoré som prečítala veľa krát.

Vždy sa poteším, keď mi niekto k môjmu sviatku daruje knihu.

Terka Žikavská 4. ročník

SEDEM DIVOV SVETA

Mausolova hrobka

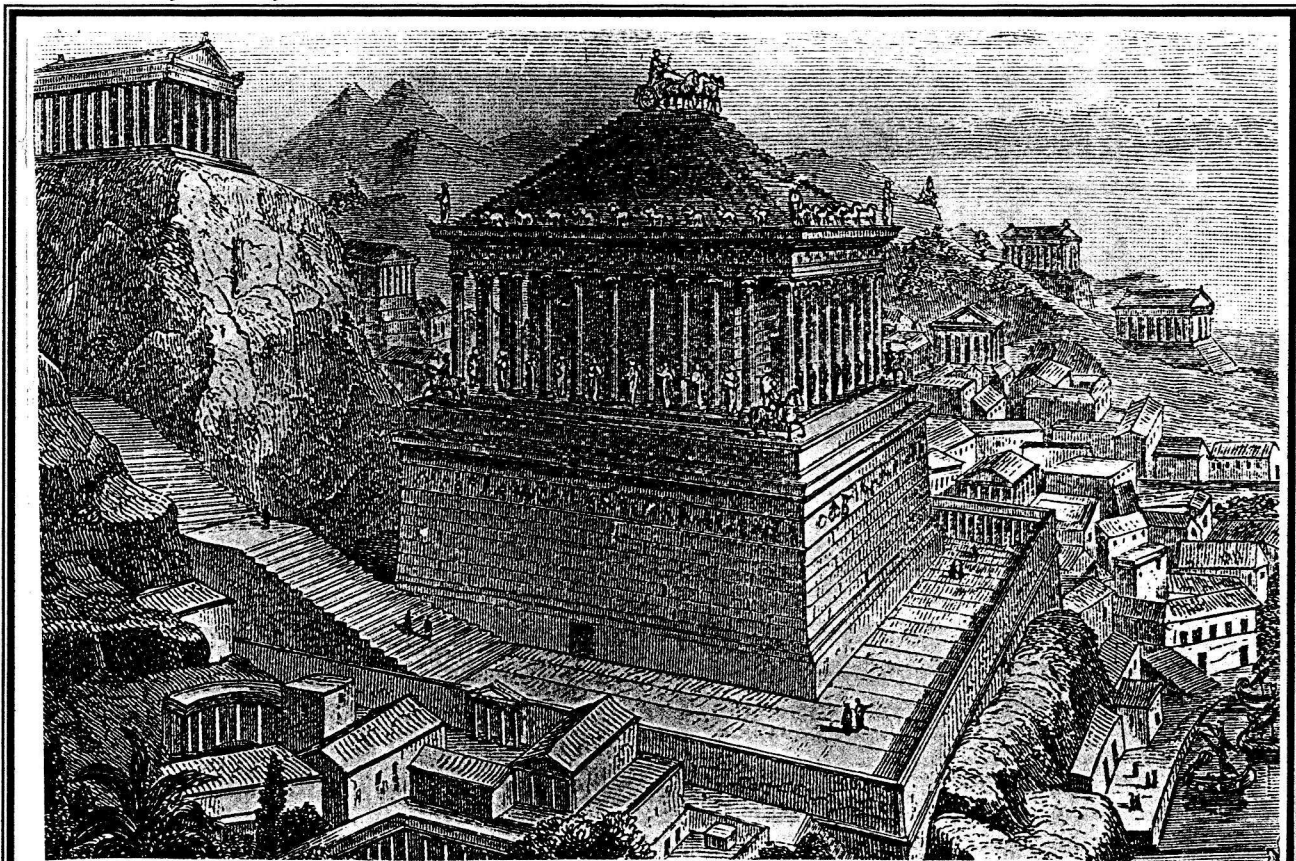
110 km južne od Efezu (Turecko) leží turecké mestečko Bodrum. Pred 2000 rokmi sa volalo Halikarnass a týčil sa v ňom piaty div sveta – náhrobok kráľa Mausola.

Obrovská Perzská ríša sa rozprestierala od Stredozemného mora k Indickému oceánu. Bolo to veľké územie a preto sa nemohlo riadiť z jedného centra. Tak v nej vzniklo veľa menších štátov na čele s kráľmi. Títo boli navonok podriadení perzskému kráľovi, ale vládli ako chceli. Jedným z takýchto štátov bola Kária. Okolo roku 400 pr.n.l. tam vládol kráľ Hekatomnos. Hlavné mesto jeho ríše bola Mylasa a rozprestierala sa vo vrchoch nad Halikarnassom.

Halikarnass mal dva prístavy. Tie urobili z neho významné obchodné a kultúrne stredisko. Kráľ zomrel v roku 377 pr.n.l. a na trón nastúpil jeho najstarší syn Mausolos.

Celé mesto obohnal mocným opevnením. V strede vznikla AGORA – zhromaždisko ľudu a trhovisko. Nad ňou sa týčil chrám boha vojny Áresa.

Na polceste medzi chrámom a agorou si chcel postaviť hrobku, ktorá by pripomínala jeho meno. Vyhlásil medzi gréckymi umelcami súťaž o najkrajší návrh náhrobku. Víťazmi v súťaži sa stali stavitelia Satyros a Pyteos.

Mausolova hrobka bola úplne zničená. Miesto, kde sa kedysi nachádzala, určujú iba výskumné šachty k základom.

Kráľ Mausolos z Ikárie zomrel roku 352 pr. n. l. Socha vysoká 3,05 m sa našla v zrúcaninách mauzólea. Dnes stojí v Britskom múzeu v Londýne.

Návrh : na 33 x 39 metrov veľkej päťstupňovej základni sa dvíhal masívny hranol 27 m dlhý a 33 m široký. Celková výška základne a hranola bola 22 metrov. Na tomto podstavci stál vlastný náhrobný chrám. Ohraničovalo ho 39 stĺpov vysokých 11 metrov. Na stĺpoch bola namiesto strechy 24-stupňová pyramída ozdobená mramorovým štvorzáprahom. Celá hrobka bola vysoká 49 metrov (ako 16 poschodový dom).

Na tú dobu to bol nezvyčajný spôsob pochovávaní mŕtvych. Gréci pochovávali do zeme ale Mausolos si želal, aby sa miesto jeho posledného odpočinku týčilo do neba.

Odvtedy často pochovávali v podobných hrobkách významné osobnosti. Miesto ich posledného odpočinku pomenovali po

Jedna z platní z 90 centimetrov vysokej obruby, zobrazujúca boj amazoniek, od gréckeho sochára Skopasa na mauzóleu.

budovateľovi prvého – Mauzóleum.

Mausolos zomrel v roku 353 pr.n.l. – pred dokončením hrobky. Mausolova manželka Artemisia pokračovala v stavebných prácach. Tak si zároveň postavila aj svoj pamätník. Štyri kone na streche hrobky neriadil jeden kočič ale dve postavy – muž a žena – Mausolos a Artemisia. Zomrela však tiež pred dokončením hrobky.

Po jej smrti pokračovali v práci sochári a stavitelia, ktorí ju začali stavovať. Keď Alexander Veľký v roku 334 pr.n.l. zničil mesto Halikarnass, Mausolova hrobka zostala nepoškodená. Vydržala 1 500 rokov.

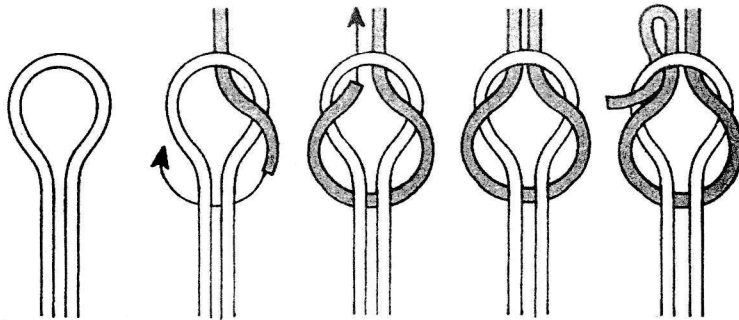
V 12. storočí sa pri zemetrasení zrútili veľké časti stavby. O 300 rokov mauzóleum rozobrali a v roku 1523 obsadili mesto oddiely tureckého sultána Sulejmana. Na mieste mauzólea postavili domy.

Neskôr v roku 1857 archeológovia odkryli zvyšky hrobky. V zrúcaninách sa našla aj socha kráľa Mausolosa, vysoká 3,05 metra a dnes je vystavená v Britskom múzeu v Londýne.

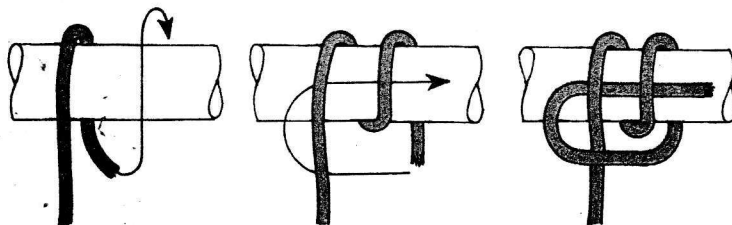
p učiteľka G. Deáková

Viažeme uzly

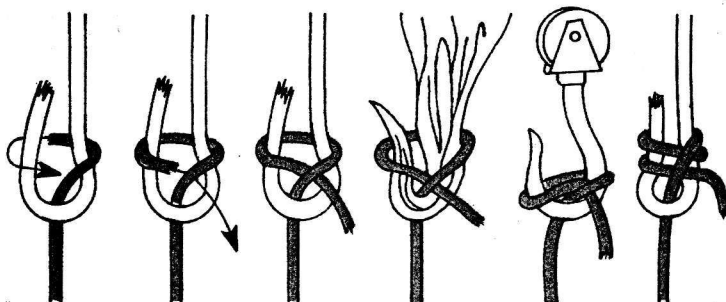
Viazanie uzlov je umenie horolezcov, námorníkov, rybárov a mnohých iných. Vniknúť do tajov viazanie rôznych slučiek, uzlov, ohybov vám pomôžeme nasledujúcimi obrázkami s popisom. Dúfam, že sa niektoré z nich naučíte viazať. Želám vám k tomu veľa trpezlivosti a vytrvalosti.

● **Ambulantný uzol**, nazývaný aj plochý, sa používa na viazanie lán s rovnakou hrúbkou a na viazanie obväzov. Z ambulantného uzla ľahko urobíme refový uzol, ak voľný koniec jedného lana zahneme späť. Urobíme si tak zámok, ktorým uzol ľahko rozviažeme

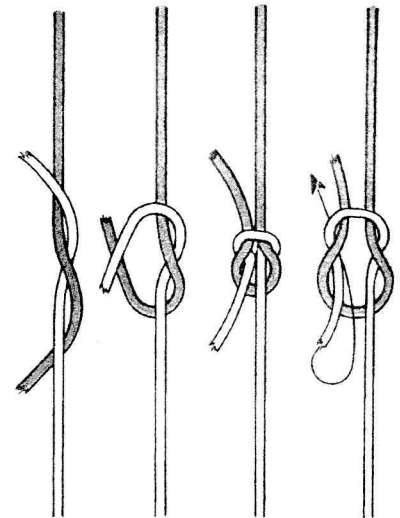
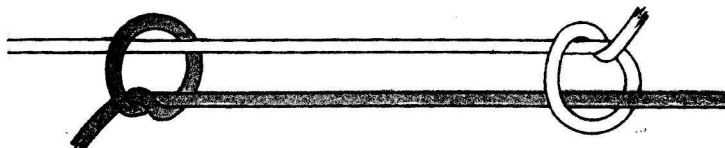

● **Jeden z variantov úväzného uzla**. Viaže sa na kruh, alebo na žrdku

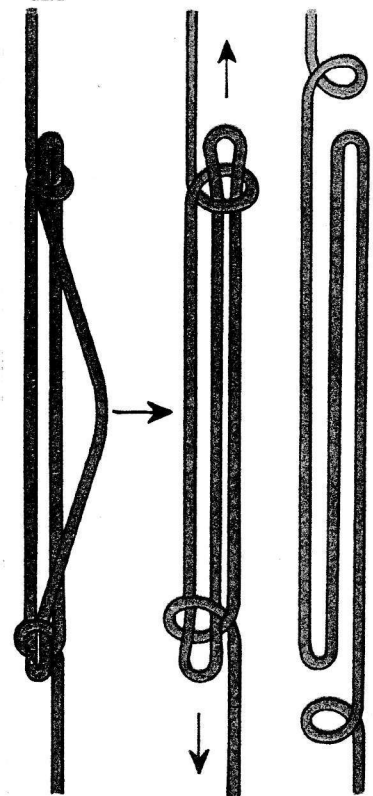

● **Škótová spojka**, nazývaná aj vlečný, tkáčsky a horolezecký uzol, sa používa na viazanie nerovnako hrubých lán. Dá sa naviazať aj na železný hák a na plátno. Tento uzol je tým pevnejší, čím je väčší rozdiel medzi hrúbkami lán

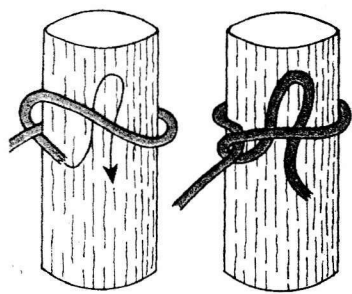
● **Rybárska spojka** sa používa na viazanie dvoch silónových laniek, ktoré sa inak veľmi ťažko zväzujú. Skladá sa z dvoch rovnakých uzlov. Tento uzol sa viaže ťažšie, pretože lanká sa veľmi kľžu

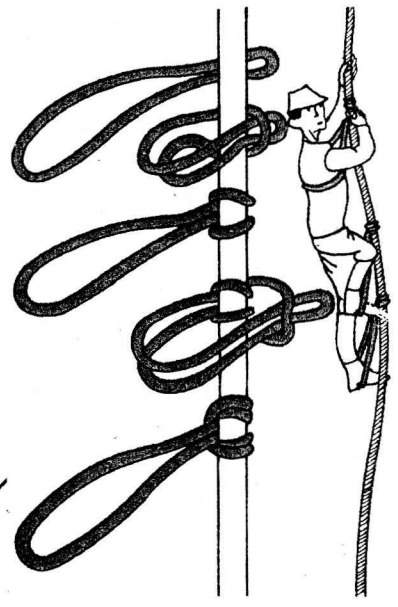
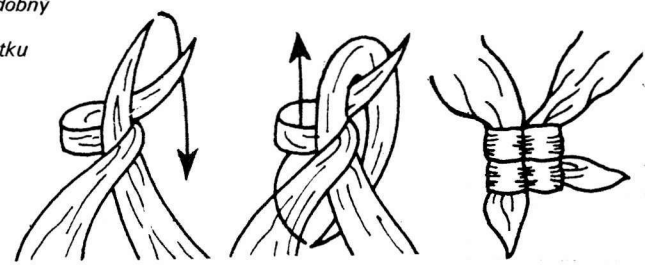
● **Iný spôsob viazania ambulantného uzla**

● **Skracovací uzol** sa používa všade tam, kde lano má byť napnuté a potrebujeme ho kratšie — napríklad napínacie lano stanu

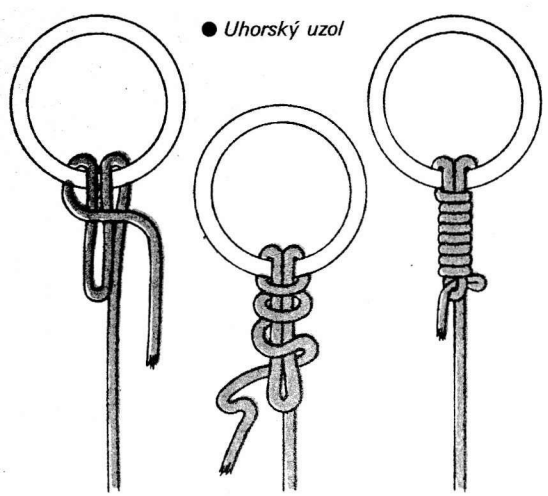

● Úväzným uzlom na kól, alebo námorníckym priväzujeme loď
 ● Ozdobný uzol na šatku

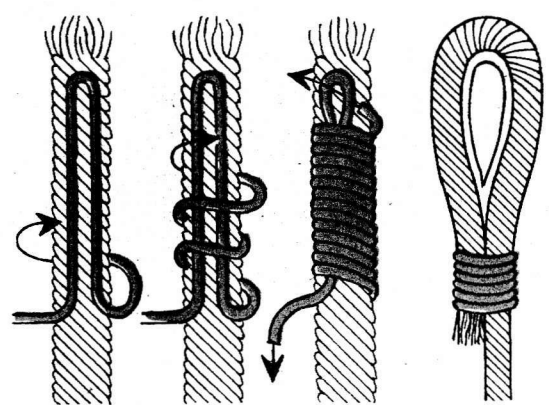

● Prusíky a dvojité prusíky sa používajú na lezenie po lane, alebo na uchytávanie predmetov na lano

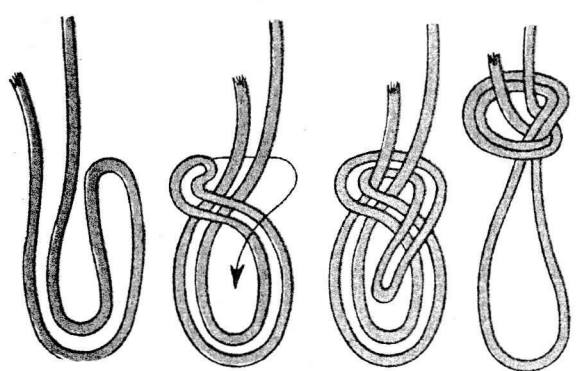
● Drevársky uzol drží len v zataženom stave a väže sa s poistkou, aby sa ľahšie rozväzoval

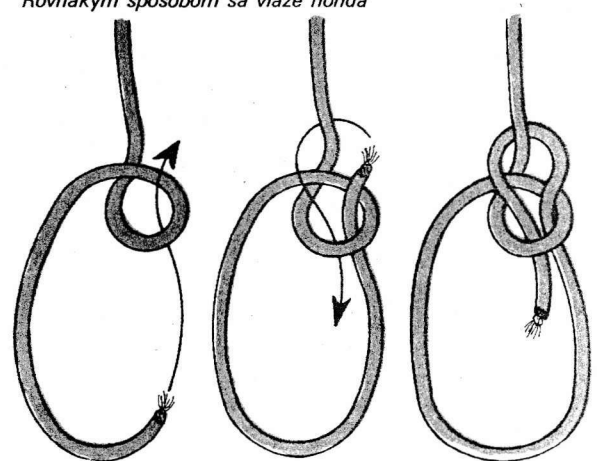
● Uhorský uzol

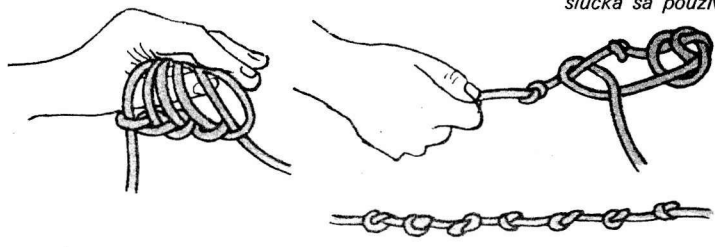
● Koncovka sa používa na zabránenie strapkaniu lana. Rovnakým spôsobom sa väže honda

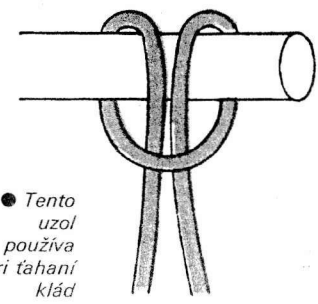
● Vodcovský uzol je jeden z najjednoduchších uzlov, ale ťažko sa rozväzuje. Možno ho väzať aj so zámkom

● Dračia slučka, ktorá sa nesťahuje, sa väže podľa rozprávky: Bolo raz jedno jazero s drakom a na brehu stála princezná. Drak vylieza z jazera, otáča nič netušiacu princeznú a snaží sa ju stiahnuť do jazera. Drak ťahá, princezná sa bráni a dračia slučka sa zatahuje. Táto slučka sa používa ako vodcovská slučka v horolezectve

● Uzol na bežiacom páse. Používa sa na zabránenie šmýkaniu lana v ruke pri šplhaní po mokrom lane, pri záchranných akciách, no používajú ho aj vodáci

● Tento uzol sa používa pri ťahaní klad

Šikovní ruky

Pletieme z vrbového prútia

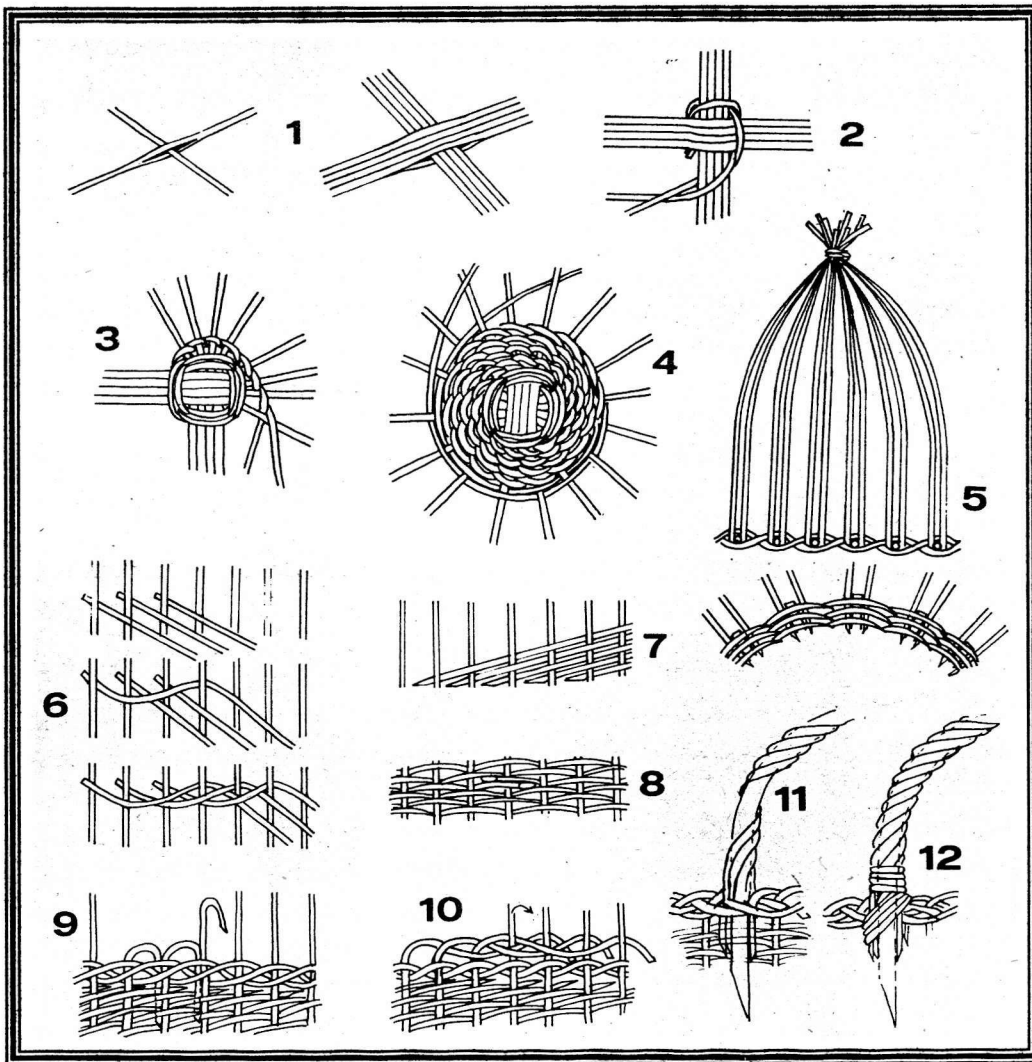
Najlepší materiál je konopina, prútie z košíkarskej vrby. Nám postačí prútie z akejkoľvek vrby (na drobné košíčky to môže byť prútie aj zo smutnej vrby). Na malý košíček budeme potrebovať asi 60 jednoročných prútikov približne rovnakej dĺžky, kvality a sily. Najlepšie sa pracuje s prútikmi na jar, pretože sa najľahšie zbavujú kôry. Lúpanie je dosť pracné, ale ak prútiky neolúpeme, môžeme počítať s tým, že až košíček zoschne, bude riedky a málo pevný. Prútie nemusíme použiť hneď, môžeme ho odložiť zviazané na neskôr. Ak s ním chceme pracovať, musíme ho vždy máčať vo vode.

Postup : Na kruhové dno si pripravíme osem silnejších prútov. Štyri z nich v strede naštiepime a ďalšie štyri týmto otvorom prestrčíme. Tak získame základný osnovný kríž (**obr.1.**). Do rozštepú potom zasunieme dva prútiky tenkým koncom a začneme kríž opletať, a to tak, že jeden prútik ide cez štyri osnovné vrchom, druhý spodom. Potom sa prekrížia a prvý spodom, druhý vrchom. Tak pokračujeme dvakrát až trikrát dokola (**obr.2.**).

Pred ďalším opletaním rozložíme všetky osnovné prúty lúčovite od seba a pokračujeme ďalej v opletaní dvoma prútmi ako v predchádzajúcom prípade, ale opletáme každý jednotlivý osnovný prút (**obr.3.**). Keď jeden prút skončí, zoberieme ďalší a priložíme ho tak, aby bol zachytený za rovnakým osnovným prútom, za ktorým predchádzajúci skončil. Ak máme už spevnenú stredovú časť dna dostatočne veľkú, môžeme pokračovať v prepletaní osnovy bez kríženia prútov (**obr.4.**).

Po upletení kruhu dostatočne veľkého na dno košíku odrežeme osnovné prúty tesne za úpletom. Pre pletenie stien budeme musieť vytvoriť novú osnovu. Urobíme to tak, že ku každému prútku osnovy dna pripevníme jeden, ale ešte lepšie dva (z každej strany jeden) prútiky osnovy stien, ktoré musia byť silnejšie než prútiky vypletacie. Okrem toho musia byť dlhšie ako predpokladaná výška košíčka. Toto je najťažšia časť celej práce. Ak máme pripravenú osnovu stien (**obr.5.**), môžeme sa pustiť do opletania. Najprv vypracujeme ozdobný a zároveň funkčný opletok, najlepšie z troch prútikov. Po jednom ich zasunieme za tri susedné osnovy a potom postupne každú vedieme lícom cez dve osnovy a spodom pod jednu. Tak ich všetky vystriedame okolo celého obvodu. Tento spevňujúci opletok môže zdobiť košík aj medzi jednotlivými vrstvami výpletu stien (**obr.6.**).

Výplet stien môžeme urobiť podobne ako dno, ale bežne sa používa iný spôsob. Za každý prútik osnovy zasunieme jeden vypletací silnejším koncom napred a vedieme ho cez susednú osnovu. Počet vypletacích prútikov je teda zhodný s počtom osnovných. Potom už pokračujeme striedavo každým jednotlivým prútkom dokola vždy za jednu osnovu a cez susednú, pokiaľ stačí jeho dĺžka (**obr.7.**). V počiatočnej fáze musíme každý prútik dobre

uťahovať, aby sme dodržali tvar košíčka. Neskôr, keď už výplet stien dobre drží vo zvolenom uhle ku dnu, môžeme osnovu hore rozviazať.

Pokiaľ sa nám prútik pri vypletaní zlomí, zarežeme ho tak, aby bol vo vnútri košíčka, a za rovnakou osnovou založme nový (obr.8.).

Už pri vypletaní stien si do dvoch protiľahlých miest pripravme pomocné silnejšie trny, aby sme mali neskôr priestor na upevnenie ucha. Ak chceme mať košík vyšší, budeme musieť

vyplieť ešte jednu vrstvu. Ideálne je, keď všetky prúty prvej vrstvy ukončíme v rovnakej výške, rovnomerne za každou osnovou jeden vypletací prútik. Konce urežeme vo vnútri. Druhú vrstvu začneme rovnako ako na dne. Rozhranie vrstiev, vyniknuté nerovnakou hrúbkou prútov, môžeme oddeliť ozdobným výpletom.

V potrebnej výške musíme košík uzavrieť. Najjednoduchšia uzávierka je zatĺkanie, konce osnovy ohneme späť do úpletu vedľa susedného osnovného prútika (obr.9.). O niečo ozdobnejšia je iná jednoduchá uzávierka. Osnovu zahneme, prepletieme za susednú, potom cez dve ďalšie a znovu za jednu. Takto prepletieme každý jednotlivý osnovný prútik po obvode a konce pod uzávierku čiste odrežeme (obr.10.)

V tejto chvíli máme celkom peknú misku. Ak chceme mať košíček, musíme ešte urobiť uško. Zo silnejšieho prútu vytvarujeme oblúk a konce zapletieme do pripravených otvorov v stene košíka. Z oboch strán potom ešte zasunieme vedľa niekoľko ďalších tenkých prútikov - tri až štyri - a silne nimi prút proti sebe obtočíme. Pri obtáčaní si teda musíme nechávať medzeru na protiľahlé prúty. Po obtočení ich zasunieme opäť do stien košíčka (obr.11.).

Nabudúce si povieme niečo o práci so slamou.

Staré ľudové hudobné nástroje

Ľudoví hudobníci kedysi používali jednoduché hudobné nástroje k hraniu jednoduchých, nie veľmi zložitých melódií. Boli vyrobené z rákosia, ktoré rastie aj u nás pri močarínach. Ich zvukomalebne tóny sa objavovali aj vo veselých pesničkách. Nástroj si každý hudobník vyrobil sám a bolo čťou každého chlapca, že si dokázal urobiť píšťalku na muzicirovanie vlastnoručne. Boli to nástroje dychové, keď hudobník vložil do úst upravený koniec rákosia tak, aby sa odštipnutý jazýček skryl za pery a vzduch fúkaný do trubičky jazýček rozkmital.

Jedným z najjednoduchších, ale na zručnosť veľmi náročný, bol jazýčkový piskor, nazývaný tiež gajda. Hovorilo sa mu tak preto, lebo dobre zhotovený kus sa vkladal do gájd. Vedieť ho správne vyladiť bolo umenie, lebo jeho zvuk ovplyvňoval kvalitu celých gájd.

K výrobe piskora i ďalších rákosových klarinetov sa vyberali steblá zo silných rastlín rákosia, ktorých stvoly mali priemer 6 – 7 mm a vnútornú svetlosť (vnútorný priemer) asi 5 mm. Od kolienka ku kolienku muselo byť aspoň 30 milimetrov, radšej však viac. Zelené steblo je obtočené po celej dĺžke šupkami listov, ktoré sú drsné a musia sa z trubičky olúpať. Očistená rákosová trubička je pekná hladká a je treba nechať ju poriadne preschnúť.

PISKOR – gajda – znázornený na obrázku 1 je vyrobený z rákosia s vonkajším polomerom 6 mm a dĺžkou 80 mm. Horný koniec je uzatvorený prirodzeným kolienkom rákosia, ale pre istotu je potrebné utesniť ho horúcim voskom. Asi 8 mm od horného konca je urobený zárez – záštep, hlboký asi 2 až 3 mm, od ktorého vedie 5 mm široký a 6 mm dlhý zaštipnutý jazýček. Táto práca je veľmi náročná na presnosť, vyžaduje čistý rez ostrým nožom do hĺbky. Pozdĺžne rozštiepenie sa v podstate vytvorí samo, ale jeho presnosť je tiež veľmi dôležitá.

Počítajte s tým, že zo začiatku pokazíte viac rákosia, ale treba byť trpezlivý. Jazýček musí svojim koncom pevne držať na trubici, ale pritom sa s ním musí dať nechtom ľahko brnkať – kmitať.

Aby sa dobre rozkmital vašim dychom a vydal kvalitný tón, je potrebné stenčiť ho po celej hornej polovici dĺžky do dlátkovej podoby (podobne ako, pri normálnych klarinetoch). Počas jemného obrusovania v pozdĺžnom smere ostrým nožom skúšajte kvalitu zvuku. Vzdialenosť voľného konca jazýčka od jeho pôvodného lôžka by mala byť asi 2 mm a väčšinou vznikne rozštiepením sama.

Piskor vydáva tón príjemného zvuku, ktorý sa dá silou dychu a rôznou dĺžkou jazýčka zmeniť tak do výšky ako aj intenzity. Záleží tiež, ako sa trubička vloží hlboko do úst a v akej dĺžke jazýček silne stlačíte perami. Môžete si vyrobiť viac rôznych piskorov a s kamarátmi spoločne hrať pomalšie jednoduché melódie. Piskor podľa obrázku 1 vydáva základný tón blízky h.

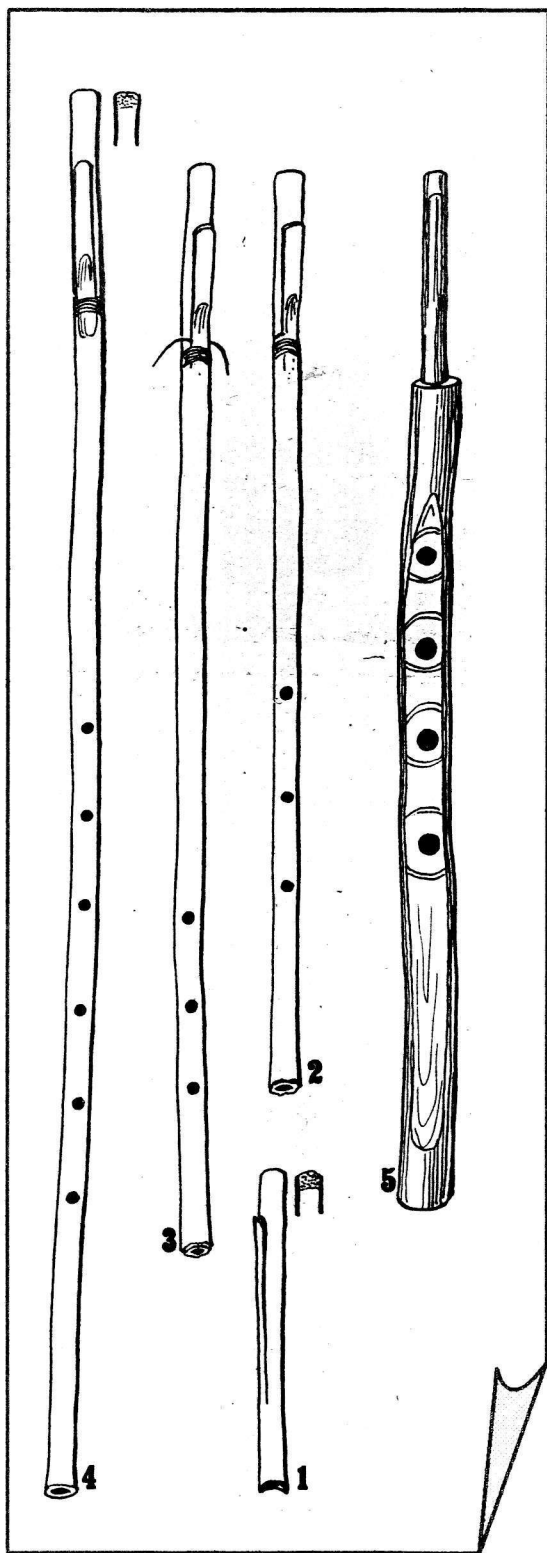
Klarinety z rákosia (obrázok 2 až 4) už majú tónové otvory. Okraj s jazýčkom upravíte podobne ako na piskore. Pre hru na rákosový klarinet je potrebné jemnejšie kmitanie jazýčka, preto ho upravíme ostrúhaním pomocou nožika v dĺžke 2 až 3 cm (podľa obrázkov 2 a 3). Niekedy je treba záštep skrátiť obviazaním niťou vo výške, ktorá sa musí pokusom určiť.

Tónové otvory je potrebné prepáliť rozžeraveným klincom, aby sa trubička nerozštiepila. Zväčšením priemeru dierky sa tón zvyšuje, menší otvor ju znižuje. Preto si najskôr urobte otvory malé, s rovnakým priemerom, a až pri doladovaní nástroja robte otvory väčšie.

Klarinet na obrázku 2 má trubicu so svetlosťou 5 mm, dĺžkou plátku 30 mm a šírkou 5 mm. Celková dĺžka trubice je 225 mm. Tónové otvory majú priemer 3 mm a sú od dolného konca trubice vzdialené 50, 72 a 87 mm. Pri zakrytí všetkých dierok by mal zaznieť tón blízky h a ďalej pri postupnom odkrývaní sa ozývajú tóny blízke c', d', e'.

Staré ľudové hudobné nástroje

(pokračovanie z predošlej strany)

Klarinet na obrázku 3 má dĺžku 260 mm, vnútornú svetlosť trubice 5 mm, rozmer plátka je 35 x 5 mm a rozloženie otvorov od dolnej hrany vo vzdialenostiach 42, 62, 82 mm, merané vždy od stredu otvora, ktorý má priemer 3 mm. Bude vám hrať približne tieto tóny c', d', e', f'.

Množstvo tónových otvorov môžete zvyšovať až do šesť, ako je to znázornené na obrázku 4. Tento klarinet je dlhý 345 mm, vnútornú svetlosť má 5 mm, plátok meria 45 x 5 mm, a priemer dierok je 3 mm. Základný tón h' však získate ťažko. Vzdialenosť otvorov je 72, 96, 118, 154, 166 a 187 mm od dolnej hrany.

Ak vložíte piskor do bazovej trubičky s trochu väčšou vnútornou svetlosťou (tak, aby tam vošiel bez rozštiepnenia trubičky) a urobíme na trubičke tónové otvory, vznikne vám nástroj, ktorému sa na Morave hovorí dudy. Predstavuje ho obrázok 5. Má mocný tón a umožňuje hrať jednoduché melódie. Dĺžka bazovej trubičky je asi 200 mm, otvory majú priemer 4 – 5 mm a sú vo vzdialenosti 90, 115, 137 a 160 mm. Celková dĺžka aj s frčiakom je 255 mm.

Vydávanie tónov na rákosový klarinet je treba skúšať. Sami uvidíte, pri akom tlaku tón zaznie. Krátke nástroje vyžadujú silnejšie fúknutie, dlhšie klarinety znejú pri miernom až veľmi slabom dychu. Pokiaľ sa vám plátok prilepuje a nekmitá, prevlečte medzi trubicu a plátok pri jeho koreni niť (obrázok 3 hore) a ponechajte ju tam.

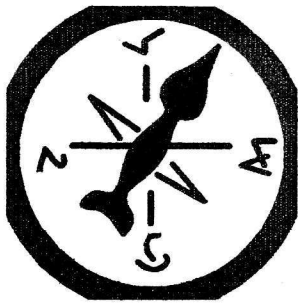
Inokedy je treba lepšie opracovať plátok. Častejšou prácou s týmito klarinetmi získate sami skúsenosti a zároveň pochopíte akustické princípy jazýčkových hudobných nástrojov.

Pamätajte, že pracuje s prírodným materiálom, a tak nie je možné dať vám presný návod s presnými mierami. Hovorí sa, že z 10 vyrobených frčiakov sú dobré väčšinou len dva. Nebude to teda jednoduché, ale verím, že tí najtrpezlivejší nájdu vo výrobe a neskôr v hre na tieto jednoduché ľudové hudobné nástroje potešenie a záľubu.

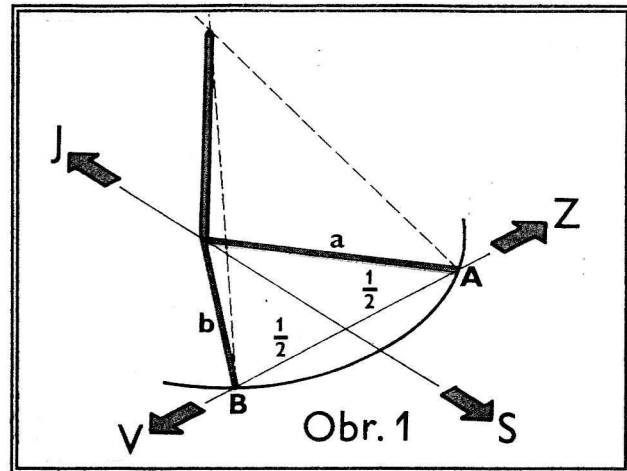
Pomôž si sám !

Určenie svetových strán pomocou slnka

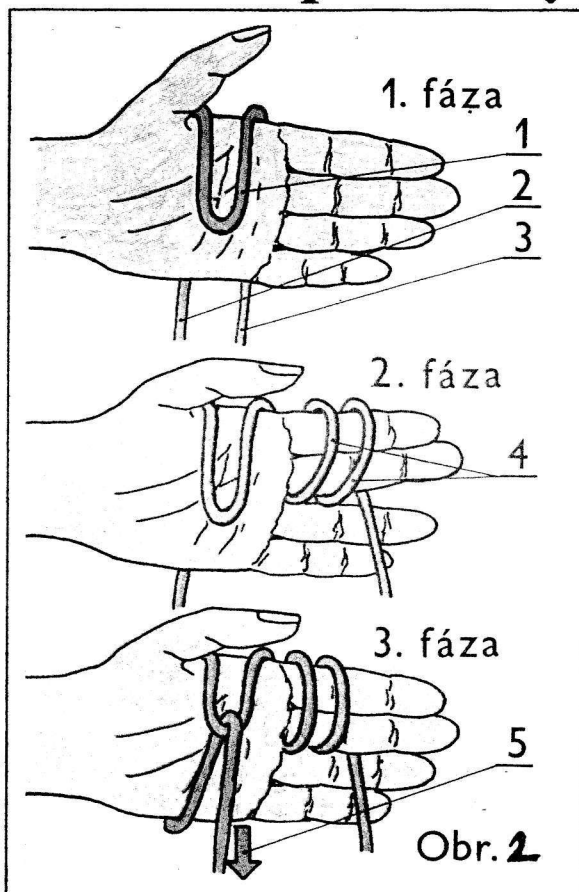

Bez toho, že by sme poznali čas, môžeme pomerne presne určiť svetové strany (podľa obrázku), teda podľa zmeny polohy vrcholu tieňa palice (stĺpa, stromu a pod.). Palicu postavíme na dobre oslnené vodorovné miesto skôr, než Slnko dosiahne najvyšší bod nad horizontom. Potom opíšeme z miesta upevnenia kružnicu prechádzajúcu vrcholom tieňa (bodom A).

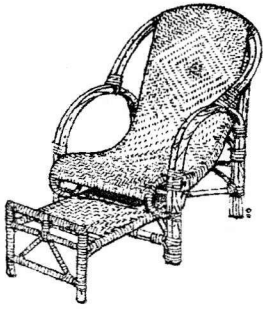
V teréne môžeme použiť napríklad šnúru a kolík. Ako bude Slnko postupovať po oblohe, bude sa tieň palice nielen presúvať, ale aj meniť svoju dĺžku. Najprv sa bude skracovať a potom predlžovať. V okamihu, keď sa dotkne kružnice, získame bod B. Spojnica bodov A a B určuje smer východ – západ a spojnica stredu úsečky B s úpäťm palice smer juh – sever (A = prvá poloha tieňa, B = druhá poloha tieňa)

Prethnutie povrazu rýchlo a bezpečne

Užitočný figeľ, pomocou ktorého bez pomôcok pretrhneš aj pomerne silný povraz je na obrázku 2. Ocenia ho najmä rybári – ľahko pretrhnú aj silnejšiu šnúru bez nebezpečenstva porezania sa na nej. Je to veľmi jednoduché : Najprv povraz prelož v mieste, kde ho chceš pretrhnúť, a túto preloženú časť (1) vlož do dlane ľavej ruky tak, aby časť, ktorá má byť odtrhnutá (2), bola pri palci a zvyšok povrazu (3) bol bližšie k prstom. V druhej fáze pridrž ohyb povrazu (1) palcom ľavej ruky a povraz (3) obtoč dvoma alebo tromi závitmi okolo ukazováka a stredného prsta. Závit (4) pritiahni a zovri medzi prstami. Koniec povrazu, ktorý chceš odtrhnúť, prevleč do ohybu v dlani (pozri 3.fázu) a dĺžku ohybu uprav tak, aby dosahoval asi do tretiny dlane. Voľný koniec povrazu (odtrhovaný) si dva alebo viackrát oviň okolo dlane pravej ruky a jej prudkým švihom trhni v smere šípky (5). Povraz sa v mieste ohybu ľahko pretrhne.

KRESLO PRE HOŠŤA III.

Rozhovor s ...

Celé meno : *Nadežda Kovačičová*

Farba očí : *sivozelená*

Farba vlasov : *blond*

Obľúbený herec : *Jurij Nikulin - komik*

Obľúbený spevák : *Vladimír Vysockij*

Vysnívaná krajina : *Rusko*

Pani učiteľka, vieme, že ste na Slovensko prišla z Ruska. Ako ste sa dostala práve na Skýcov ?

N.K. - Vydala som sa za Slováka zo Zlatých Moraviec. Teraz som už jeden a pol roka na Slovensku. Urobila som skúšky zo slovenského jazyka na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. V Rusku som robila viac ako 20 rokov učiteľku na 1. stupni. -

Je systém vyučovania v Rusku odlišný od nášho ?

N.K. - Odlišnosť je napríklad už na 1. stupni. Talentovaní žiaci absolvujú 1. - 3. ročník a ak sú šikovní, môžu postúpiť priamo do piateho ročníka. Menej talentované deti chodia aj do 4. ročníka. V mojej triede bolo z 25 žiakov 12 jednotkárov. Systém známkovania je úplne odlišný od slovenského jednotka je v Rusku 5 a naopak päťka je 1. -

Učili sa žiaci aj nejaký cudzí jazyk ?

N.K. - Áno. Už od 2. ročníka, ale len talentované deti. Vyučujú sa hlavne AJ, NJ. -

Môžete porovnať počasie na Slovensku a v Rusku ?

N.K. - Počasie je približne také isté ako v Tatrách. Veľmi vlhké, zima a vždy býva dostatok snehu aspoň 50 centimetrov. -

Mohli by ste nám povedať nejaký veselý zážitok z detstva ?

N.K. - Na zážitky z detstva sa veľmi nepamätám, ale v pamäti mi utkvel jeden zážitok zo železničnej stanice. Manžel mi zatelefonoval do Ruska, aby som prišla do Bratislavy, že ma bude čakať na hlavnej stanici. Ja som ju nevedela nájsť, bolo to strašné, mala som strach. Nakoniec som poprosila ruského vlakového sprievodcu aby mi poradil. Nakoniec sme sa z manželom šťastne našli. -

A čo zvyky a ľudové tradície v Rusku ? Ako slávite Vianoce a Veľkú noc ?

N.K. - Vianoce slávime 7. januára, ale len máličko. Deti tie však nie. U nás, v Rusku, je celkom iné náboženstvo - tzv. pravoslávne. V Rusku sa oslavuje Silvester, vtedy máme aj vyzdobený stromček. Typická rozprávka v tomto čase je o Dedovi Mrázovi a Snehulienke. Na nový rok dostávajú deti aj darčeky. Veľká noc je tiež odlišná ako na Slovensku. Nazývame ju Pascha. Sv. omša trvá v noci od 23.00 do 5.00 ráno. Vždy stojíme a často je to veľmi únavné. V kostoloch vôbec nemáme hudobný nástroj. -

Ako trávi mládež v Rusku svoj voľný čas ?

N.K. - Pre mládež bývajú často diskotéky. Vo všeobecnosti sa však dá povedať, že podmienky sú veľmi zlé a na poľutovanie. Je veľmi málo zariadení, kde by mohla mládež chodiť. -

A kultúrny život ?

N.K. - Kultúrny život v Rusku v súčasnosti upadá. Na Slovensku je viac možností, ale deti v Rusku aj tak najviac bavia diskotéky. -

Má Rusko nejakú zaujímavosť, zvyk, oproti iným štátom ?

N.K. - Veruže máme. Začiatkom marca „ Rozlúčku s ruskou zimou “. Tento sviatok sa volá Maslenica. Je to naozaj super. Sú rozložené kolotoče, deti sa vozia na koňoch, všade predávajú palacinky, ale naozaj všade. -

Mala ste možnosť stretnúť v Rusku nejakú známu osobnosť ?

N.K. - Nie. Nestretla som, ale ma to ani veľmi neláka. -

Porovnajte spôsob života v Rusku a na Slovensku.

N.K. - V rodinách je v Rusku veľmi málo detí. Muži nie sú vôbec domácky založení, a vzťahy medzi jednotlivými členmi rodiny sú slabé. Ale ja našťastie takýto problém nemám.

Ďakujeme za rozhovor a pani učiteľke želáme, aby sa jej u nás páčilo a dobre pracovalo.

. Diana Kelemenová a Ľubica Matejová 6.roč.

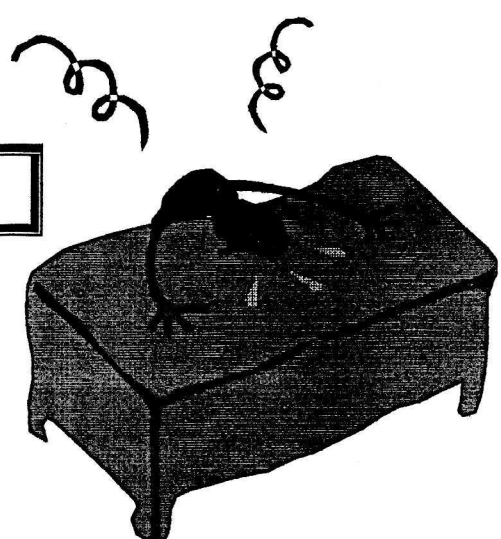
HÁDANKY

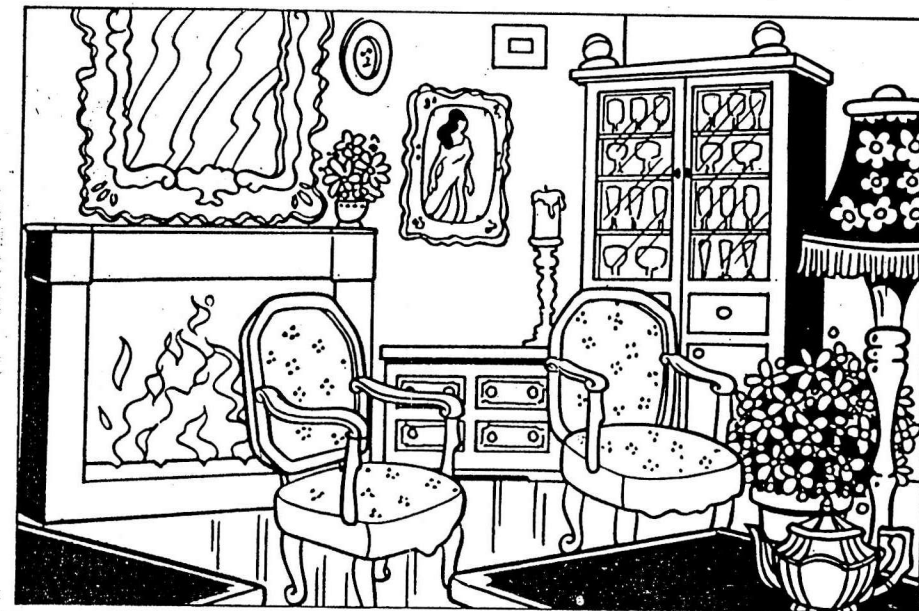
Doplňte riešenie hádaniek do tajničky a pomocou číslíc určite je riešenie !

1. Keď je to mladé, tak je to tlsté. Keď je to staré, tak to chudne. (Vec)
2. Vie to rozprávať, a predsa to nevie rozprávať. (Vec)
3. Stojím na pecou a moknem, oheň hltám, a predsa mrznem. (Vec)
4. Po celom svete sa to ťahá, aj sliepka to prekročí. (Vec)
5. Loví do siete, do vody však nejde. (Zviera)
6. Sedí pani v kričku v červenom ručníčku, má ostrený zubok, plné brucho krúpok. (Rastlina)
7. Dve okienka vedľa seba, vidno cez ne, čo je treba. (Vec)
8. Ktorý mesiac má 28 dní ?
9. Lezie, lezie po železe, nájde dierku do nej vlezie. (Vec)
10. Čo má koniec hneď na začiatku ? (Vec)

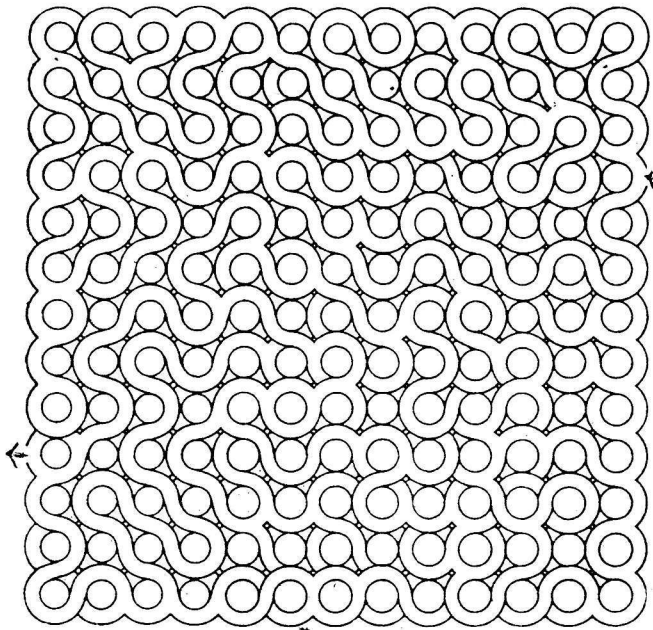
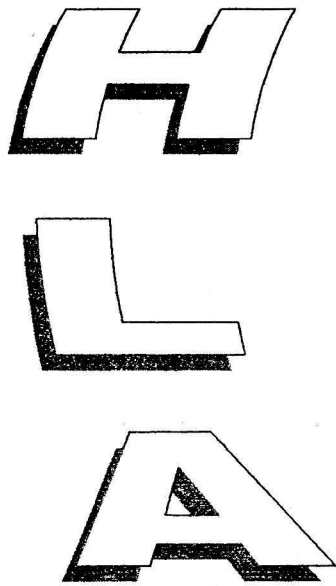
K									5
K									
K	4								
K					6				
		1			K				
			K						
	K							7	
K					2				
K									
K		3							

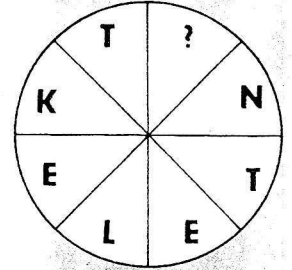
Máš dobrý postreh ? Do múzea vošlo veľa ľudí,
ale keď múzeum zatvárali, jeden človek zostal dnu.
Dokážeš ho nájsť ?

Porovnaj oba obrázky a nájdi 6 nezrovnalostí.
Máš iba 5 minút !

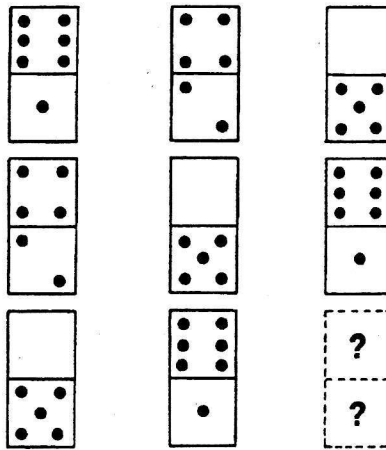
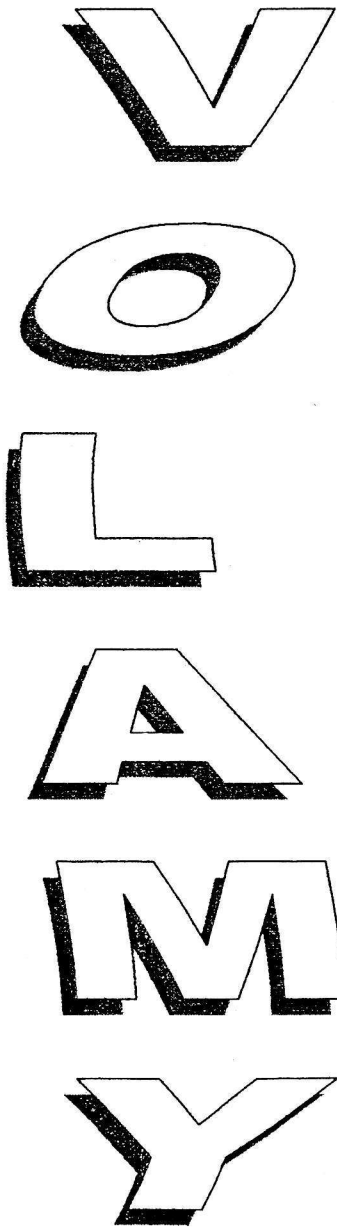

Nájdí cestu z bludiska

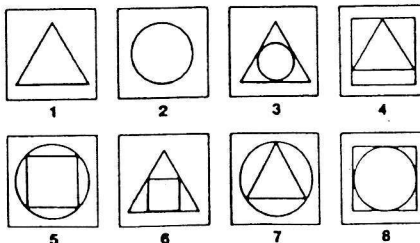
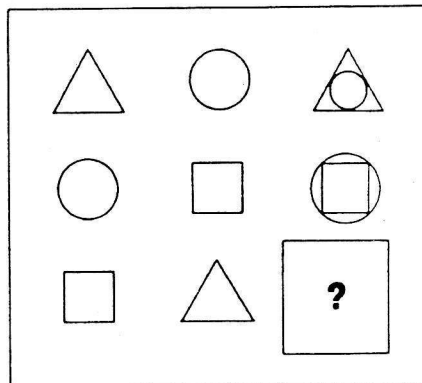
Aké písmeno chýba v časti kruhu označené otázníkem?

Doplň spávný obrázok

2

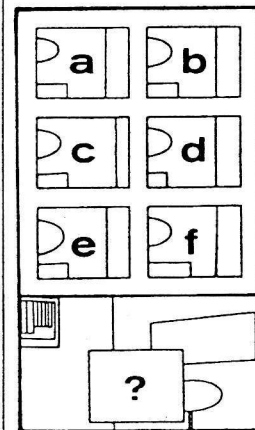

OSEM OKOLO

	1	2	3	4	5	6	7	8
a	🏠	+	🍷	🔪	👉	📺	👉	✂️
b	🍷	✂️	✳️	👉	👉	✂️	🏠	+
c	🍷	📺	🍷	✂️	🏠	+	🍷	✳️
d	👉	✳️	+	📺	🍷	✳️	👉	📺
e	✂️	🏠	🍷	+	✳️	🏠	✂️	🍷
f	✳️	+	📺	🍷	✂️	🍷	📺	👉
g	👉	🍷	✳️	🍷	+	👉	🍷	🏠
h	📺	👉	+	🏠	🍷	👉	✳️	🍷

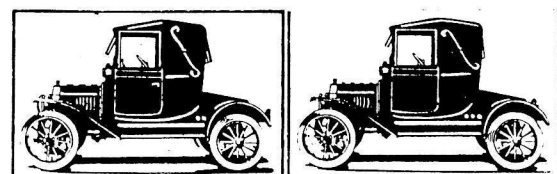
Zo sústavy symbolov vyhľadajte jeden, okolo ktorého je osem symbolov rôznych.

LEN JEDEN

Ktorý z obrazcov, označených písmenami abecedy, presne doplní obdĺžnik, označený otázníkom?

V ktorých detailoch sa automobily odlišujú ?

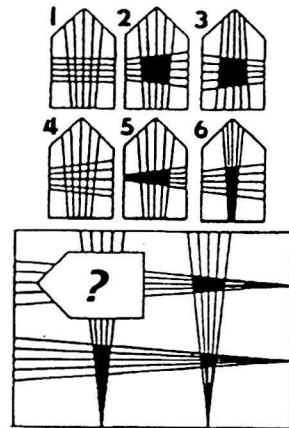
V zostave písmen s heslom PRE DETI CELÉHO SVETA prečiarknite v niektorom z ôsmich možných smerov 18 dvojíc mien detí. Zostávajúcich 39 neprečiarknutých písmen dáva tajničku.

MAGDULJENKA	FRIDRIŠKO
MARGARÉTKA	PIŠTINKO
MARIENOČKA	ŠTEVINKO
MARIŠENKA	VIKTORKO
IJJZINKA	ALOJZKO
CECIĽKA	ANTONKO
HANUŠKA	LACINKO
LIVINKA	TIBORKO
SAŠENKA	ZOLINKO
SERAĽKA	IVANKO
SIDUŠKA	JULKO
SONIČKA	LAURO
ELUŠKA	MIRKO
OLJINKA	PÁLKO
RÉZIKA	PETKO
ZLATKA	RAŠTO
PAVKA	ADKO
ITKA	IVKO

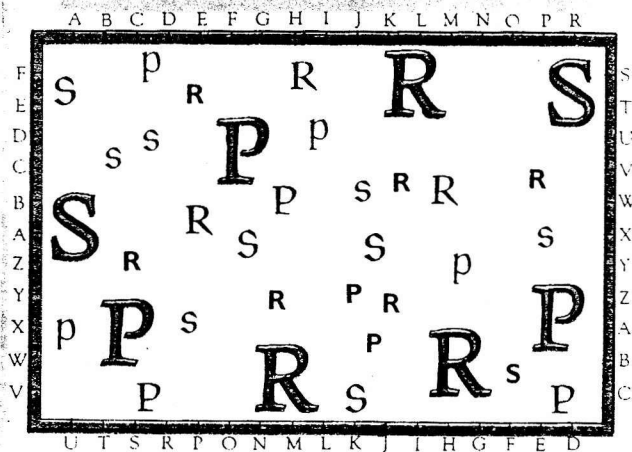
M	I	R	K	O	O	P	I	Š	T	I	N	K	O	N	I
A	E	T	K	F	R	K	T	A	K	Č	I	N	O	S	O
R	K	A	J	P	R	E	R	A	K	A	Š	A	A	A	K
I	Í	Š	A	D	V	I	K	O	K	T	K	A	K	Š	D
E	R	Ľ	U	I	Č	N	D	L	T	N	A	Š	N	E	A
N	K	E	N	D	E	T	I	R	I	K	U	L	I	N	K
O	K	K	A	Š	I	C	K	V	I	N	I	O	Z	K	N
Č	O	J	I	B	E	S	I	Z	A	Š	E	V	J	A	E
K	M	R	O	C	E	L	É	H	O	N	K	I	U	L	I
A	A	R	E	R	A	R	U	R	O	L	K	O	L	O	L
M	K	A	A	C	S	I	P	Š	V	R	I	O	K	J	U
O	E	F	I	S	V	E	T	A	K	T	U	N	O	Z	D
P	K	N	L	K	Ť	N	Ý	K	V	A	S	A	K	K	G
A	K	L	O	K	N	O	K	A	A	K	N	I	L	O	A
O	K	N	O	T	N	A	K	T	É	R	A	G	R	A	M

SKŮŠKA POSTREHU

Iba jeden z označených obrazcov môžete doplniť na miesto označené otáznikom. Ktorý?

Plochu s písmenami rozdeľte tromi priamkami na šesť nerovnako veľkých častí tak, aby v každej z nich boli po dve písmená P, R a S!

Zistite, koľko uzlov sa urobí na motúzoch, keď zatiahnete za ich konce.

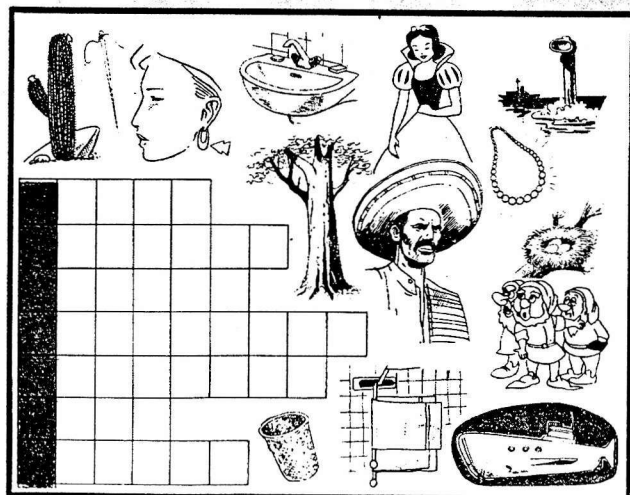
Dvojice

Každá z rozprávkových postavičiek z riše hmyzu má svojho rovnakého partnera, hoci aj v inej veľkosti či polohe. Jedna postavička je však úplne sama. Ktorá?

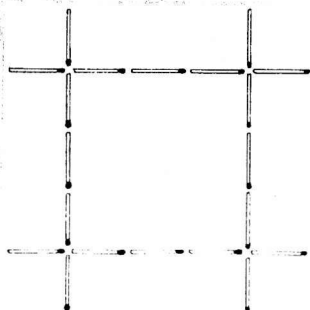
■	1	◆	●	2	20
2	1	▼	▲	■	21
■	▼	2	▲	2	22
▼	◆	1	2	◆	23
1	◆	●	◆	■	24
20	21	22	23	24	■

Za rovnaké znaky dosaďte rovnaké čísla od 3 do 9 tak, aby ste v riadkoch a stĺpcoch dostali naznačené súčty 20, 21, 22, 23 a 24!

Vytvorte dvojice obrázkov, ktoré k sebe logicky patria, a z každej z nich vpište do obrazca doplňovačky na vhodné miesto (podľa počtu písmen) kratší výraz! Tajničku dostanete v prvom stĺpci.

Preložte 6 zápaliek tak, aby ste vytvorili dva nerovnako veľké štvorce!

Pre zberateľov

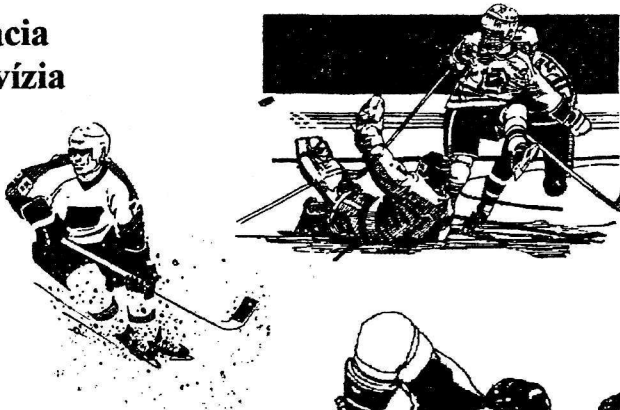
KARTIČKOVÝ ALBUM HOKEJISTOV

NHL

Východná konferencia Severovýchodná divízia

1. Pittsburgh
2. Boston
3. Montreal
4. Buffalo
5. Ottawa
6. Carolina

Atlantická divízia

1. New Jersey
2. Philadelphia
3. Washington
4. Rangers
5. Islanders
6. Florida
7. Tampa Bay

Západná Konferencia Centrálna divízia

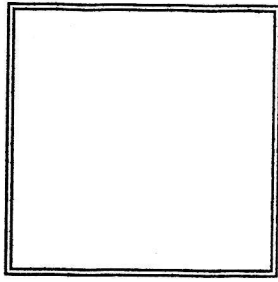
1. Dallas
2. Detroit
3. St. Louis
4. Chicago
5. Phoenix
6. Toronto

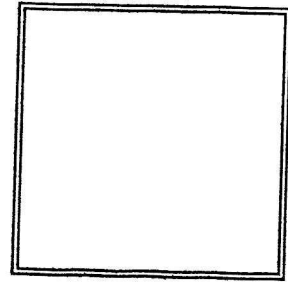
Pacifická divízia

1. Colorado
2. Los Angeles
3. Edmonton
4. San Jose
5. Calgary
6. Anaheim
7. Vancouver

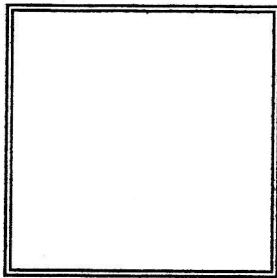
Panthers

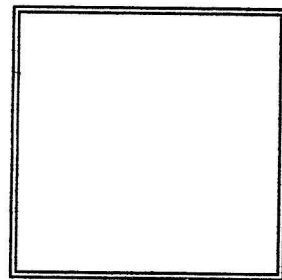
Penguins

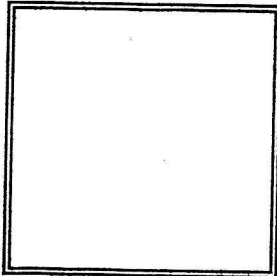
RedWings

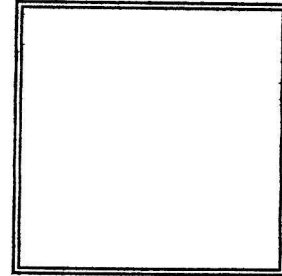
Capitals

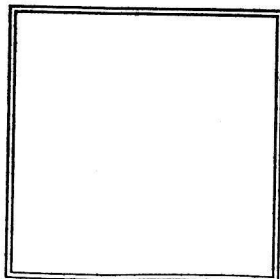
Sabres

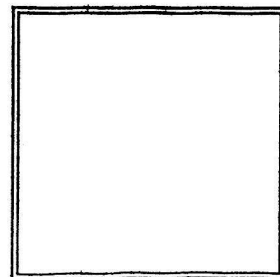
Colorado

Kings

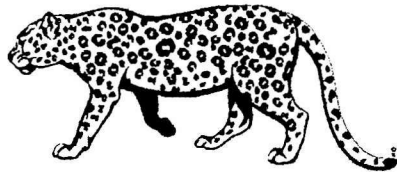
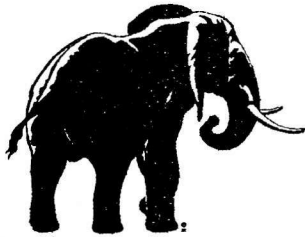
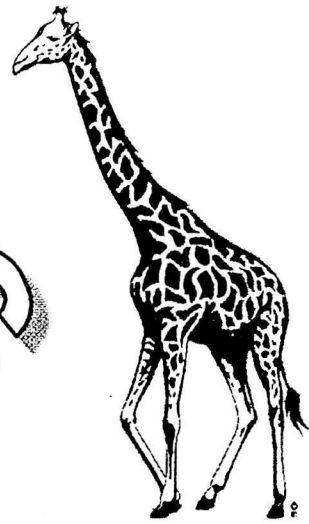

Islanders

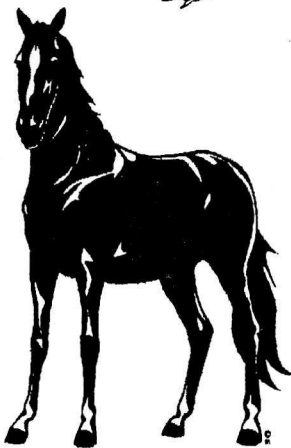

ZVIERINEQ

V nasledujúcom texte sú ukryté mená rôznych zvierat. Dokážeš ich všetky nájsť?

Mišo zvolal : „Zuza, ja cítim niečo vo vzduchu !“ Petrik o zaradení na nové pracovisko vôbec nevedel. Somár zožral okrasné kričky. Emil o stávke nič nevedel. Malé chlapča prinieslo námornícku čiapku. Moja myšlienka bola fantastická – Irak a Portugalsko budú cieľom mojej cesty. Hoci bravčové mäso v arabských štátoch nejedia, pôjdem možno aj tam. Známe turistické letovisko Braník je výhodné svojou polohou. Minulý rok som tam videl Fína. Igor i Lacko sú verní kamaráti a dobre vedeli , že vázu Boris nerozbil. Maťa Varečku napadol Milan Gustafson.

RÉBUSY

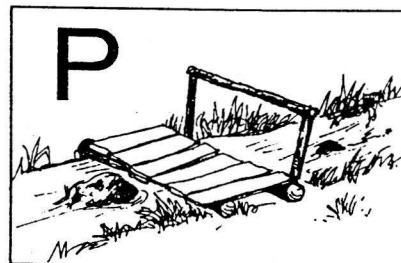
Čo to vlastne rébus je ?

V slovníku cudzích slov sa píše :

Rébus – u m./lat./ hádanka, pri ktorej sa používajú obrázky alebo písmená ; pren. zložitá otázka

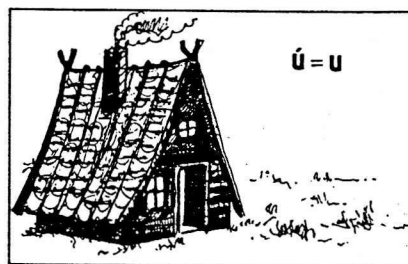
Najlepšie to pochopíte na nasledujúcom príklade. Rébus ukrýva meno známeho slovenského spisovateľa.

Na obrázku je výrazne znázornené písmeno **P** a nakreslená malá riečka ,cez ňu mostík, alebo lavička, lávka ... Aha ?! Je to už jasné ? Tým spisovateľom je Andrej Plávka

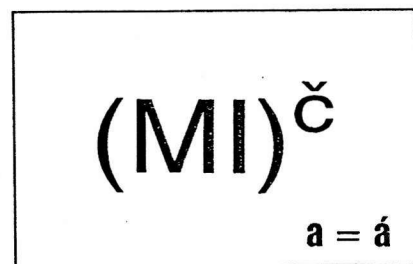
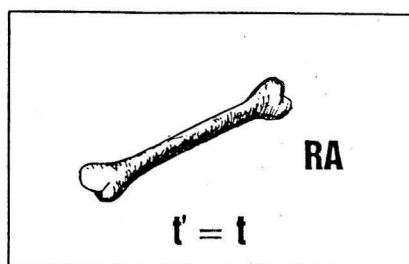
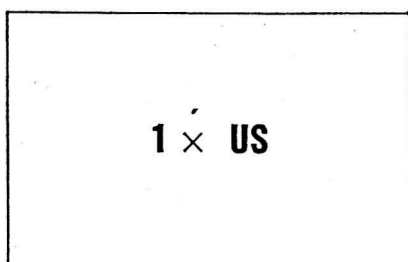
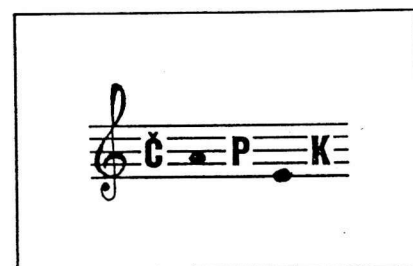
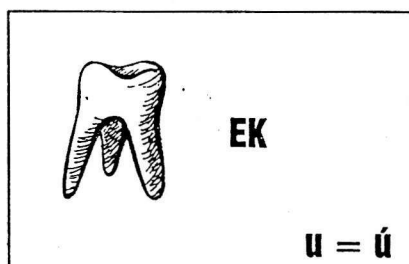
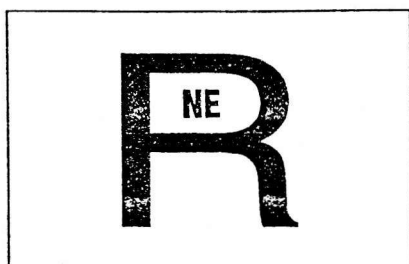

Podobne ďalší rébus. Na obrázku je $ú = u$, to znamená , že v slove, ktoré bude riešením rébusu bude dlhé $ú$ nahradené krátkym u .

Na obrázku je malý domček, chatka, chalúpka,... Takže riešením je priezvisko Chalupka

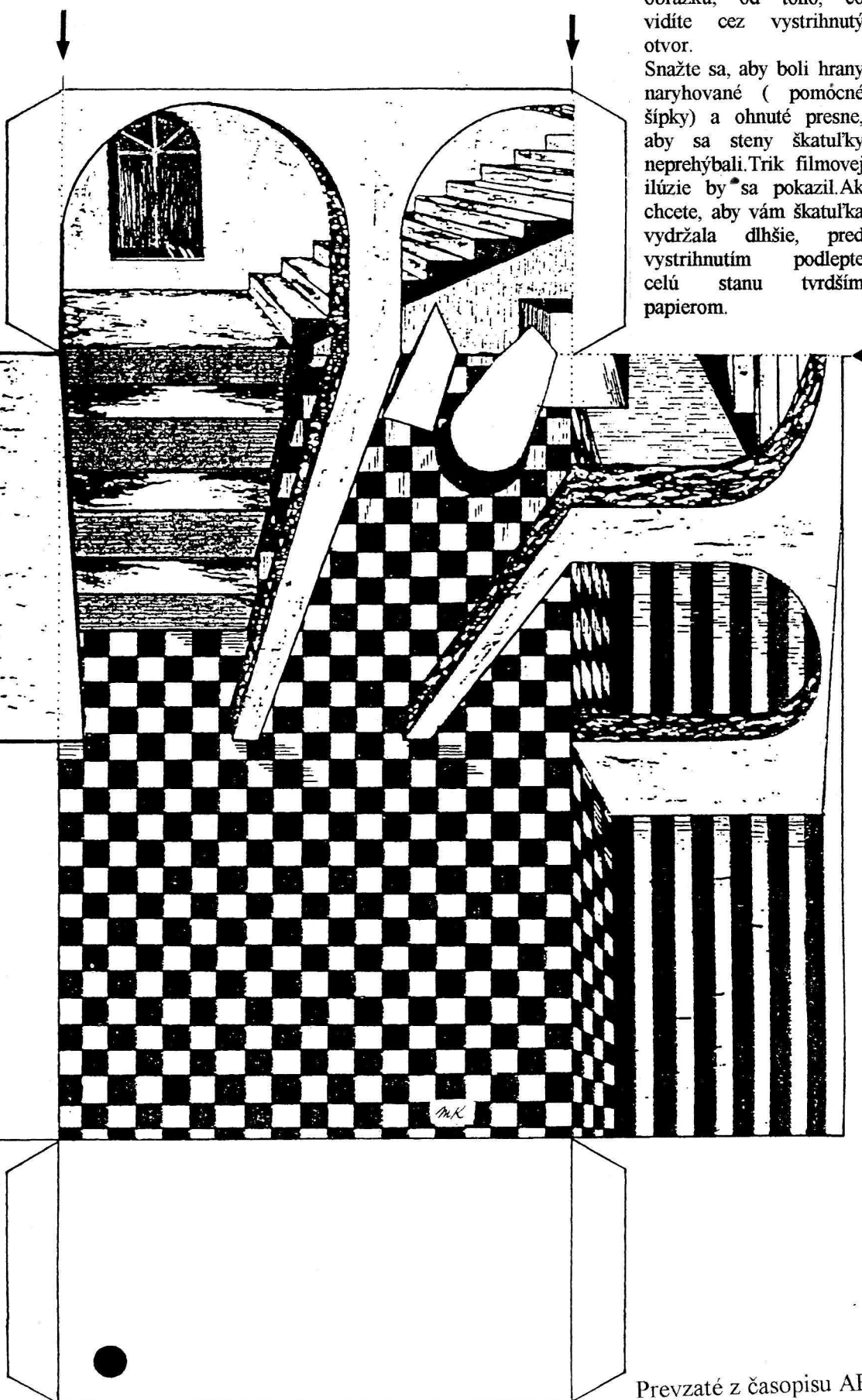

Ak máte trošku fantázie a správne vedomosti, nebude pre vás problémom vyriešiť nasledujúce rébusy. Všetky ukrývajú mená slávnych slovenských alebo svetových spisovateľov.

PRIESTOROVÝ TRIK

Nebude síce tak dokonalý ako v Jurskom parku, ale má rovnaký myšlienkový základ. Konštrukcia obrazu sa opiera o tzv. lineárnu perspektívu. Keď si zlepiete škatuľku s obrázkami vo vnútri a vystrihnete kruhový otvor, pozrite ním do vnútra. V škatuľke sa objavia trojrozmerné objekty. Všimnite si tiež, ako sa líši to, čo je na

obrázku, od toho, čo vidíte cez vystrihnutý otvor.

Snažte sa, aby boli hrany naryhované (pomocné šípky) a ohnuté presne, aby sa steny škatuľky neprehýbali. Trik filmovej ilúzie by sa pokazil. Ak chcete, aby vám škatuľka vydržala dlhšie, pred vystrihnutím podlepte celú stranu tvrdším papierom.